

بحران هویت در فضای مجازی را جدی بگیریم

بحران هویت در فضای مجازی یک واقعیت است و صرفاً به خاطر استفاده نادرست از این تکنولوژی نیست؛ بلکه سیاستگذاری‌های نادرست نقش پررنگ‌تری در این موضوع دارند.

بحران هویت در فضای مجازی یک واقعیت است و صرفاً به خاطر استفاده نادرست از این تکنولوژی نیست؛ بلکه سیاستگذاری‌های نادرست نقش پررنگ‌تری در این موضوع دارند.

به گزارش خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا)، امروزه مقهور و خودباخته زندگی مجازی شده‌ایم، به همین دلیل زندگی‌هایمان سطحی و در لحظه شده است و در نهایت عاقبت را نگاه نمی‌کنیم. بحران هویت در فضای مجازی یک واقعیت است و این بحران صرفاً به خاطر استفاده نادرست از این تکنولوژی نیست بلکه سیاست‌های نادرست، نقش پررنگ‌تری در این موضوع دارند.

برنامه‌ریزان اجتماعی دست به کار شوند

حسین امامی، دکترای علوم ارتباطات اجتماعی و پژوهشگر و تحلیل‌گر رسانه‌های اجتماعی در این باره معتقد است: باید شیوه‌های استفاده بهینه و چگونگی ترویج هویت ایرانی و اسلامی در فضای مجازی به صورت صحیح و کاربردی تبیین شود. وی افزود: بحران هویت جوانان در فضای مجازی مسئله‌ای است که همواره دغدغه جامعه‌شناسان و مسئولان کشور بوده است، ولی باید دو کار همزمان انجام شود؛ اول اینکه فرهنگ مقاومت فردی در جوانان تقویت شود که به راحتی هویت قومی، ملی، مذهبی خود را از دست ندهند و نسبت به آن بی‌تفاوت نباشند.

این تحلیل‌گر رسانه‌های اجتماعی ادامه داد: دوم اینکه از سوی برنامه‌ریزان اجتماعی در حوزه جوانان، منابع هویت‌ساز برای فضای مجازی تعریف شود که آنها تشویق و ترغیب شوند و به هویتی که دارند، افتخار کنند و به ترویج آن در شبکه‌های اجتماعی بپردازند.

وی بیان کرد: ورود نهادها نباید برای مقابله با بحران هویت دخالت‌آمیز باشد، چون این فضای مجازی قوانین خاص خود را دارد. هر جا که بوی دولتی بودن در فضای مجازی را بدهد، کاربران واکنش منفی نشان می‌دهند. بلکه باید حضور و فعالیت دستگاه‌های دولتی، جنبه حمایتی از کاربران و نظارتی و نشان دادن نامحسوس مسیر درست باشد.

امامی اظهار کرد: شورای عالی فضای مجازی، یک نهاد بالادستی است که وظیفه سیاست‌گذاری کلان دستگاه‌های متولی فضای مجازی را برعهده دارد و اقدام اجرایی خاصی را نباید از این شورا انتظار داشت و حتماً مدنظر دبیرخانه این شورا این مسائل بوده است.

با مشکلات فضای مجازی روبرو شویم

امیر پارسی‌اصفهانی، رئیس دفتر سیستم‌های رایانه‌ای پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران نیز در این باره اظهار کرد: زمانی که ما به جای مواجهه با مشکلات فضای مجازی، از واقعیت فرار می‌کنیم، قطعاً آسیب‌ها مضاعف خواهند شد. برای مثال استفاده از ماهواره به لحاظ قانونی ممنوع است اما چند درصد از شهروندان نسبت به اجرای این قانون پایبند هستند؟ همچنین بر اساس آماری متوجه شدم که 15 میلیون ایرانی از فیس‌بوک استفاده می‌کنند؛ درحالی که استفاده از این شبکه اجتماعی ممنوع است.

وی افزود: اجرا نشدن قانون در همه زمینه‌ها به ویژه فضای مجازی، فرار از واقعیت است. زمانی که از واقعیت فرار می‌کنیم، واقعیت دنبال‌مان می‌دود. مهم‌ترین کار این است که با واقعیت، همانگونه که وجود دارد، روبرو شویم.

رئیس دفتر سیستم‌های رایانه‌ای پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران ادامه داد: ممنوع شدن کاری را از پیش نمی‌برد و ما متأسفانه به جای پیشرفت و توسعه به فکر ممنوع کردن استفاده از ابزارهای تکنولوژی هستیم. هم‌اکنون آموزش و پرورش، رسانه ملی، روزنامه و مجلات باید مرتباً و به صورت مداوم درباره خطرات فضای مجازی بنویسند و آن را مورد بررسی قرار دهند، درغیر این صورت هر روز شاهد آسیب‌های خطرناک‌تری از بحران هویت در فضای مجازی خواهیم بود.

تقویت خودکنترلی میان کاربران

در ادامه روح‌الله رضانی، کارشناس فضای مجازی اظهار کرد: باید خودکنترلی را در کاربران فضای مجازی تقویت کنیم تا از بحران هویت به‌دور باشیم. همانطور که فضای مجازی نسبت به فضای حقیقی نیاز به استفاده از روش‌های متفاوت دارد به

همان نسبت هم نیازمند ابزارهای ویژه‌ای برای خودکنترلی کاربران است. وی بیان کرد: متأسفانه خانواده‌ها نسبت به آسیب‌های فضای مجازی آگاهی ندارند و همین عدم خودکنترلی مشکلاتی برایشان به وجود می‌آورد. لازمه این امر برنامه‌ریزی جدی دولت است تا بتواند به واسطه این برنامه‌ریزی‌ها از ظرفیت فضای مجازی به نفع جوانان استفاده کند. رضائی اظهار کرد: لزوم آموزش برای دوری از بحران هویت فضای مجازی امری ضروری است. آموزش به جوانان اولین قدم است تا جوانان را نسبت به استفاده از فضای مجازی آموزش دهیم تا به فرهنگسازی لازم دست یابند.

وی بیان کرد: آموزش نیازمند کار جهادی است و همه باید ورود کنند تا بتوانیم در زندگی دوم که همان فضای مجازی است، سبک زندگی اسلامی را محقق کنیم. جوانان، زمان بسیاری را در این فضاها می‌گذرانند باید تلاش کنیم این فضا را سالم و مصون از آسیب‌ها نگه داریم

ضرورت حفظ کرامت انسانی در فضای مجازی

در ادامه سیدمهدی واعظ موسوی، استاد اخلاق اظهار کرد: قطعاً آموزش به انسان قدرت درست استفاده کردن از ابزارها به‌ویژه تکنولوژی را می‌دهد اما قطعاً نمی‌توان این موضوع را منکر شد که بالاتر از آموزش و ضرورتی‌تر از آن ارتقای سطح احساس کرامت انسان‌هاست.

وی افزود: اگر انسان احساس کرامت کند، قطعاً تن به زشتی و سستی نمی‌دهد. این درحالی است که اگر کسی احساس کرامت نکند، از شرش ایمن نخواهیم بود چراکه هر زشتی را مرتکب خواهد شد.

این استاد اخلاق تصریح کرد: اگر کرامت انسان‌ها را حفظ کنیم قطعاً در هر فضایی که وارد شوند، تن به زشتی نخواهند داد اما اگر این احساس کرامت نادیده گرفته شود، قطعاً فرد متعالی نخواهد شد و روح او تبدیل به روحی سرکش، عصیانگر، بی‌مسئولیت و غیرمعتبر می‌شود.

در ادامه محمدعلی شاکری، مدیر گروه فرهنگ و ارتباطات جهاد دانشگاهی واحد علامه طباطبائی اظهار کرد: تکنولوژی‌های ارتباطی جدید و از آن جمله تکنولوژی‌های مربوط به فضای مجازی، به خودی خود منفی و بحران‌زا نیستند. برای مثال توسعه تکنولوژی‌های جدید ارتباطی باعث شده تا امروزه ارتباطات جمعی به سمت کسب ویژگی‌های ارتباطات میان فردی پیش برود و انسان‌ها از طریق فضای مجازی بدون آنکه نزدیک یکدیگر باشند به سهولت بتوانند ارتباطات میان فردی و چهره به چهره را فراهم کنند.

وی افزود: بحران هویت در فضای مجازی یک واقعیت است و این بحران صرفاً به خاطر استفاده نادرست از این تکنولوژی نیست بلکه سیاست‌گذاری‌های نادرست، نقش پررنگ تری در این موضوع دارند. چرا که نحوه استفاده مردم از تکنولوژی‌های جدید، تا حد زیادی با همین سیاست‌گذاری‌ها شکل می‌گیرد. ضمن آن که نحوه استفاده از تکنولوژی نهایتاً و به مرور زمان توسط خود مردم فراگرفته می‌شود، اما این سیاست‌گذاری‌هاست که باید به درستی تدبیر شود.

مدیر گروه فرهنگ و ارتباطات جهاد دانشگاهی واحد علامه طباطبائی تصریح کرد: در بحث کنترل بحران هویت در فضای مجازی، دو پایه اساسی وجود دارد: سیاست‌گذاران و مردم. سیاست‌گذاران با سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی صحیح برای آماده سازی بستر فرهنگی جامعه و مردم با آموزش نحوه استفاده صحیح از این ابزارها، به کنترل بحران می‌پردازند. البته یکی از سیاست‌گذاری‌های مهم از جانب سیاست‌گذاران، همین تلاش برای ارتقای سواد رسانه‌ای است تا مردم آموزش‌های لازم را فراگیرند و بتوانند به درستی از ابزارهای جدید استفاده کنند.

حرف آخر.....

شورای عالی فضای مجازی یکی از واسطه‌های بین دولت و مردم برای سیاست‌گذاری است که می‌تواند سیاست‌های خوبی را درباره ورود تکنولوژی به کشور تعیین کند. رسانه‌های جمعی نیز دیگر واسطه‌هایی هستند که می‌توانند آموزش‌های درست را به مردم انتقال دهند. همه این‌ها باید در نهایت به ارتقای سواد رسانه‌ای مردم منجر شود تا در استفاده از فضای مجازی، موفق‌تر عمل کنند و بحران‌زایی آن را به حداقل برسانند.